

Naturvårdsplan

Bilaga 1 och 2 – Åtgärdsplan och naturkatalog

2016-04-18

Bilaga 1 – Åtgärdsplan

I åtgärdsplanen redovisas en rad åtgärder som kommunen avser att genomföra i syfte att uppnå naturvårdsplanens

övergripande målsättningar. Alla åtgärder ska leda mot uppfyllande av minst en av de tre målsättningarna.

Övergripande målsättningar

- **Skydda och utveckla naturvärden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster**
- **Öka kunskap och förståelse för naturen och dess värden**
- **Inspirera och verka för att fler besöker naturen**

Åtgärderna utgår från de fem åtgärdsområden som presenteras i Naturvårdsplanen.

De åtgärder som gäller vatten är sådana som tydligt kopplar till naturvård och biologisk mångfald. För övriga vattenåtgärder hänvisas till Vattenplan för Haninge kommun (2012). Bland de åtgärder som ingår i vattenplanen finns

dock dagvattenåtgärder som, utöver en renande funktion, även har positiva effekter på växt- och djurlivet.

Vissa åtgärder kommenteras direkt i åtgärdsplanen, för ytterligare information hänvisas till bilaga 4; Naturvärden och friluftsliv eller till Naturkatalogen (bilaga 2).

Åtgärderna anges utan inbördes prioritetsordning.

Åtgärderna måste kostnadsberäknas i samband med förändring och handläggas i det årliga budgetarbetet. Respektive nämnd eller bolag ansvarar för att medel för genomförande äskas i budgetprocessen.

En avstämning av naturvårdsplanens åtgärdslista ska göras årligen.

Åtgärdsområde A – Fysisk planering

Avgörande för möjligheten att uppnå de nationella och regionala miljömålen är att god miljö- och naturvårdskunskap finns tillgänglig vid framtagande av planer och program, hantering av bygglovsfrågor samt strandskyddsdispenser.

Genom ansvaret för den fysiska planeringen har kommunen en nyckelroll när det gäller att planera på ett sådant sätt att de nationella och regionala miljömålen uppnås.

Åtgärd/mål	Ansvar	Sök samarbete med
Negativ påverkan på naturvärdesområden av klass 1-4 i Naturkatalog för Haninge kommun (bilaga 2) ska undvikas. Om påverkan ändå sker ska kompensationsåtgärder, eller lämpliga åtgärder för att minimera skadan vidtas	KS	SBN
Revidera och utveckla mallen för behovsbedömning av miljöbedömning	SBN	KS
Utveckla planeringsrutiner för att säkerställa kompensation vid förlust av ekosystemtjänster och naturvärden till följd av exploatering	KS	SBN
Utred och genomför förstärkningsåtgärder i de gröna svaga samband mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen som identifierats i RUFSS 2010 ¹	KS	
Utveckla rutinerna för hantering av planärenden, bygglovsärenden och hantering av strandskyddsdispenser	SBN	KS
Arbeta för att öka andelen gröna tak och dagvattendammar samt minimera arealen hårdgjorda ytor i syfte att öka infiltrationen samt den biologiska mångfalden	SBN	KS
Arbeta för att utveckla befintliga eller skapa nya gröna stråk genom bostadsområden ut till den tätortsnära naturen	SBN	KS
Revidera och uppdatera kommunens grönsplan och utred hur den kan kopplas till parkprogrammet	KS	SBN
Arbeta för utökade möjligheter till "stadsodling"	SBN	KFN, Ideella föreningar

1) RUFSS 2010 har identifierat svaga gröna samband på regional nivå, det vill säga områden där kontakten mellan de gröna kilarna är svag. I och med utbyggnaden av väg 73 samt den förestående utbyggnaden av väg 259 har det sannolikt även uppstått en del svaga gröna samband på lokal nivå. En utredning bör beakta allt från behov av grodpassager till vägbroar, ekodukter med mera.

Åtgärdsområde B – Skydd av natur

Natur med särskilt höga värden behöver säkerställas för framtiden med hjälp av lagstiftning eller avtal, se vidare bilaga 7 Naturen i lagstiftningen, för olika alternativ till skydd

av värdefull natur. I kommunen finns många naturområden med sådana naturvärden att det motiverar ett permanent skydd enligt miljöbalken.

Åtgärd/mål	Ansvar	Sök samarbete med
Skydda Högstaskogen som naturreservat ¹	KS	Ideella föreningar
Skydda Nordankärrsberget som naturreservat ²	KS	
Utred möjligheten att skydda Forsla kärr, bäckravinen samt omgivande skog som naturreservat eller biotopskyddsområde ³	KS	Lst, ideella föreningar
Utred möjligheten att skydda Norrbyskogen som naturreservat eller biotopskyddsområde ⁴ . Utredningen skall samordnas med och utföras tillsammans med de utredningar som följer av att området Norrbyskogen utpekats som utredningsområde för bostäder i Översiktsplan 2030.	KS	SBN
Utred möjligheten att skydda delar av Hanveden, mellan Hemfosa och Träsksjön som naturreservat ⁵	KS	
Verka för ett långsiktigt kommunövergripande samarbete om de två Gröna kilarna Hanvedenkilen och Tyrestakilen i syfte att stärka och värna deras natur och friluftsvärden	KS	Lst, grannkommuner, ideella föreningar
Undersök förutsättningar för skapande av fler fiskeskyddsområden	KS	Lst
Undersök möjligheten att skydda kallkällor med biotopskydd	KS	

1) Högstaskogen ligger mellan Skutans gård och Tyresta naturreservat och Tyresta nationalpark. Stora delar av denna skog har lika höga naturvärden som nationalparken. Högstaskogen finns med som föreslaget utredningsområde för naturreservat i Länsstyrelsens utredning Aldrig långt till naturen från 2003.

2) Nordankärrsberget finns med som föreslaget utredningsområde för naturreservat i Länsstyrelsens utredning Aldrig långt till naturen från 2003.

3) Området ingår i det svaga gröna sambandet mellan Hanvedenkilen och Tyrestakilen.

4) Norrbyskogen är ett tätortsnära skogsområde med mycket höga naturvärden

5) Området har delvis mycket höga naturvärden, bland annat finns en relativt stor tjäderpopulation i området.

Åtgärdsområde C – Naturvård och skötsel

En stor del av naturen behöver skötas för att inte förlora sina värden. Det gäller fram för allt i odlingslandskapet men även i skogar kan skötselinsatser behövas för att värden ska bevaras och utvecklas. I de kommunala naturreservaten har kommunen ett direkt skötselansvar som preciseras i respektive naturreservats skötselplan.

Många av de mest artrika markerna är knutna till odlingslandskapet, framför allt till ängs- och betesmarker. Arealen småskaligt brukad mark minskar kraftigt i hela landet vilket får till följd att de arter som är knutna till denna landskapstyp hotas. En majoritet av Sveriges rödlistade arter

hör hemma i jordbrukslandskapet. Jordbruksdriften är en förutsättning för att bevara odlingslandskapets kultur- och naturvärden och de arter som är knutna hit.

Vatten är ett viktigt inslag i landskapet som har stor betydelse både för vattenlevande organismer och för landlevande djur och växter. Mängden vatten i landskapet har under de senaste generationerna minskat kraftigt på grund av bland annat utdikningar i både skog och odlingsbygd. Att åter öka mängden vatten är viktigt för det växt- och djurliv som är knutet till landskapets vattenmiljöer.

Åtgärd/mål	Ansvar	Sök samarbete med
Utveckla ett nämndövergripande samarbete gällande naturvård och skötsel av naturmark ¹ .	KS	SBN, KFN mfl.
Arbeta för att arealen välhävdad ängs- och betesmark ökar genom informationsinsatser eller restaureringsinsatser av igenväxande marker	KS	SBN, ideella föreningar, Skärgårdstiftelsen
Följ årligen upp arealen välhävdad ängs- och betesmark som hävdas med miljöstödd	KS	JV, Lst
Genomför skötsel av ädellövträd som hotas av igenväxning eller på annat sätt är i behov av skötsel, med utgångspunkt från Länsstyrelsens träinventering från 2012.	KS	SBN, Ideella föreningar, Skärgårdstiftelsen
Utred möjligheten för kommunen att kunna bidra ekonomiskt till naturvårdsskötsel på privat mark ² .	KS	
Nyckelbiotopinventera skogarna runt Hemfosa och Träsksjön.	KS	
Revidera skogspolicyn för Haninges kommunägda skogar.	KS	KFN, SBN
Kommunens skogar ska skötas med huvudsyfte att gynna biologisk mångfald, rekreation och friluftsliv.	KS	SBN
Fortsätt dialogen med Fortifikationsverket för att möjliggöra för Skogsstyrelsen att nyckelbiotopsinventera Fortifikationsverkets markinnehav i kommunen ³ .	KS	
Ta fram en policy för hantering av vildsvinsstammen på kommunal mark, samt arbeta för att på sikt ta fram en förvaltningsplan för hela kommunen tillsammans med berörda intressenter som privata markägare, jägare med flera.	KS	Viltvårdsrådet, enskilda markägare
Se till att vägen mellan väg 257 och parkeringsplatsen vid Tornbergets naturreservat hålls i gott skick ⁴ .	SBN	KFN, KS
Fullfölj bekämpningsplanen för jätteloka.	KS	SBN
Inventera mängden odlingsfria kantzoner längs med kommunens vattendrag.	KS	
Verka för att skyddszoner kring vattendrag på jordbruksmark upprättas, bland annat i syfte att minska läckaget av näringsämnen.	KS	SBN

Öka inslaget av vattenmiljöer i landskapet genom att verka för att dammar eller våtmarker restaureras eller nyanläggs.	KS	SBN
Arbeta för att bevara vattendrags naturliga sträckningar och utred i förekommande fall möjligheten till återmeandering ⁵ .	KS	SBN
Kartlägg och, där så bedöms lämpligt, avlägsna vandringshinder för fisk i vattendrag	KS	SBN
Verka generellt för att skuggande buskar och träd utmed bäckar och åar bevaras	KS	SBN
Genomför årlig skötsel, i enlighet med skötselanvisningarna, för den restaurerade våtmarken vid Skutans gård.	KS	KFN, SBN
Restaurera ytterligare delar av rikkärret Forsla kärr och fortsatt med kontinuerlig slåtter av dessa samt av de delar som restaurerats tidigare.	KS	KFN
Identifiera behovet av och utveckla former för naturvårdsskötsel för tätortsnära/ bostadsnära natur.	SBN	KS
Gynna biologisk mångfald i tätorten genom att slå vissa vägrenar, rondeller och övriga grönytor med så kallad slåtterbalk ⁶ .	SBN	KS
Genomför åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden i tätorten genom att exempelvis anlägga brynmiljöer, faunadepåer, "fjärilsträdgårdar", vattenstråk och dammar.	SBN	KS
Utred möjligheterna att inrätta ett natur- och miljövårdsråd, bestående av politiker tjänstemän och ideella föreningar ⁷ .	KS	KS
Sök aktivt olika finansieringskällor för naturvårdsinsatser som exempelvis LONA- och LOVA-medel.	KS	SBN, Ideella föreningar

- 1) Naturvårdande åtgärder behöver genomföras över hela kommunen. Ansvaret för marken ligger spritt på olika nämnder och en samordning är därför viktig för att kommunens naturvärden ska skötas optimalt.
- 2) Sådan skötsel kan exempelvis gälla friställning av "jätteträd", slåtter eller stängsling för bete. Ett alternativ som bör utredas är möjligheten att inrätta en naturvårdsfond där markägare eller ideella föreningar kan söka bidrag för olika naturvårdande åtgärder.
- 3) Skogsstyrelsen har gjort en generell nyckelbiotopsinventering av all mark i kommunen utom den som ägs av Fortifikationsverket. Det har dock visat sig genom inventeringar genomförda av Naturskyddsföreningen under 2011 att området kring Träsksjön delvis har så höga naturvärden att de uppfyller Skogsstyrelsens kriterier för nyckelbiotop eller naturvårdesobjekt.
- 4) En kostnadsberäkning bör göras för en permanent förbättring av vägens status. Om inte någon permanent förbättring genomförs behöver omfattande lagningsarbeten göras ungefär vartannat år.
- 5) Vattendrag som rinner i meandrande formationer bidrar till ett minskat närsaltsläckage samt att föreningar hinner fastläggas innan vattnet når ut i havet.
- 6) Genom att slå gräsytor med skärande redskap som exempelvis en slåtterbalk i stället för att använda gräsklippare, gynnas många ängsväxter så som prästkrage, blåklint och vallmo.
- 7) Att inrätta ett natur- och miljövårdsråd utifrån en modell som under snart 20 års tid använts av Huddinge kommun, är ett sätt att både skapa en ökad dialog och att ta tillvara värdefull kunskap.

Åtgärdsområde D – Kunskapsinsamling och kunskapsspridning

Kunskapen om Haninges natur är kärnan i det kommunala naturvårdsarbetet. Med tillräckligt kunskapsunderlag kan planeringen minimera intrånget i naturvårdens och friluftslivets intressen samt behålla och utveckla naturens kvaliteter.

En avgörande förutsättning för att värna och utveckla naturvärden är att veta var de finns, vilken status de har och hur de bäst ska förvaltas. God kunskap om kommunens naturmiljö är därför en viktig förutsättning för att bevara stabila ekosystem, biologisk mångfald och en långsiktig hushållning med naturens resurser.

För att nå ett långsiktigt framgångsrikt naturvårdsarbete är det viktigt att hela samhället deltar och att kunskapen ökar

hos både berörda myndigheter, organisationer och allmänheten. Att sprida kunskap och kännedom om kommunens natur och det naturvårdsarbete som bedrivs skapar förståelse för naturvårdsfrågorna och gör kommunens innevånare medvetna om den tillgång som naturen utgör.

Utöver naturvårdsplanens åtgärder kommer kommunens miljöverkstad att arbeta tillsammans med skolan för att sprida kunskap om natur- och miljöfrågor bland Haninges elever. Miljöverkstaden kommer även att arbeta gentemot allmänheten med frågor som rör hållbar utveckling samt olika miljö – och naturvårdsfrågor.

Åtgärd/mål	Ansvar	Sök samarbete med
Genomför naturvärdesbedömning av de områden som i Naturkatalogen definierats ha potentiella naturvärden.	KS	SBN
Komplettera den naturvärdesbedömning och klassning av marina miljöer som gjorts bland annat med utgångspunkt i de marina vegetationsinventeringar som genomfördes 2010 och 2011.	KS	SBN
Uppdatera Naturkatalogen till gällande SIS-standard.	KS	
Ajourhåll och komplettera Naturkatalogen utifrån befintlig och ny kunskap.	KS	
Bygg upp kunskap om förekomster av hotade arter i kommunen, speciellt de arter som omfattas av länsstyrelsens åtgärdsplaner.	KS	SBN
Genomför kontinuerliga artgruppspecifika inventeringar.	KS	SBN
Komplettera Länsstyrelsens inventering av skyddsvärda träd i Haninge.	KS	
Genomför fortsatta fladdermusinventeringar, i första hand i de områden där rödlistade fladdermöss identifierades under fladdermusprojektet 2012-2014.	KS	WWF, SNF
Hitta former för att samla och tillgängliggöra naturinventeringar som berör Haninge kommun.	KS	SBN
Sammanställ kända fakta om växt- och djurliv samt kemisk status för kommunens sjöar.	KS	
Lokalisera samt genomför flora- och faunainventeringar kring kallkällor med flöde året runt.	KS	Ideella föreningar
Inventera groddjur med avseende på vandringsvägar mellan övervintrings- och fortplantningsplatser.	KS	SBN
Kartlägg kommunens sandstränder.	KS	
Utveckla kontinuerligt natur- och miljösidorna på kommunens hemsida.	KS	
Utveckla verksamheten med föredrag och naturvandringar/guidningar om och i kommunens naturområden.	KS	KFN, Ideella föreningar
Sprid skriften Vägvisare till naturen i Haninge till nyanställda, nyinflyttade samt övriga anställda och till allmänheten.	KS	Ideella föreningar
Marknadsför och sprid appen Naturkartan till allmänheten ¹ .	KS	KFN, SBN

Ge riktad information till jordbrukare/skogsägare, ägare av golfbanor med flera om hur de kan bidra till en positiv påverkan på natur och miljö.	KS	SMOHF
Arbeta för att markägare med värdefulla naturområden på sina marker har kunskap om dessa liksom hur dessa bäst ska skötas för att deras naturvärden ska bevaras och utvecklas.	KS	Ideella föreningar, Skärgårdstiftelsen
Fortsätt att utveckla Haninges Miljöverkstad.	KFN	UBN, KS
Öka samarbetet med kommunens företagare i syfte att öka kunskapen om naturvård samt visa vilka möjligheter de enskilda företagen har att genomföra miljö- och naturvårdsåtgärder	KS	KS
Fortsätt övervakningen av tjäderstammens utveckling i kommunen.	KS	

1) Naturkartan är en app som kan laddas ner till mobiltelefonen som innehåller beskrivning och vägvisning till ett stort antal naturområden i kommunen.

Åtgärdsområde E – Friluftsliv och rekreation

Förutom friluftslivets hälsobringande effekter bidrar friluftsliv till att bredda allmänhetens kunskap om naturen liksom till en ökad förståelse för miljö- och naturvårdsfrågor.

Åtgärd/mål	Ansvar	Sök samarbete med
Uppför ett utsiktstorn på Tornberget, i Tornbergets naturreservat.	KFN	KS
Sätt upp informationsskyltar i naturreservat, vid vandringsleder, källor och välbesökta naturområden som berättar om naturen på platsen.	KS	KFN
Se över och åtgärda vid behov skyltningen till kommunens naturreservat från gång-, cykel- och bilvägar.	KS	KFN
Aktuellt informationsmaterial om de kommunala naturreservaten ska alltid finnas tillgängligt på plats i naturreservaten.	KS	KFN
Alla anläggningar för besökare i kommunens naturreservat och värdefulla naturområden, så som vägvisning, ledmarkeringar, rastplatser, parkeringsplatser med mera ska ha god standard.	KFN	KS
Utveckla verksamheten med föredrag och naturvandringar/guidningar om och i kommunens naturområden.	KS	KFN, Ideella föreningar
Sprid skriften Vägvisare till naturen i Haninge till nyanställda, nyinflyttade samt övriga anställda och till allmänheten.	KS	Ideella föreningar

Förkortningar

JV – Jordbruksverket

KFN – Kultur och fritidsnämnden

KS – Kommunstyrelsen

Lst – Länsstyrelsen

SBN – Stadsbyggnadsnämnden

SMOF – Södertörns miljö och hälsoskyddsförbund

UBN – Utbildningsnämnden

WWF – Världsnaturfonden (World Wildlife Fund)

Bilaga 2 – Naturkatalog

– en sammanställning av områden i kommunen med betydelse för biologisk mångfald

Naturkatalogen består av ett kartmaterial samt denna bilaga. Kartmaterialet finns tillgängligt i kommunens GIS-verktyg Solen Web. Kartorna finns även att ladda ner från kommunens hemsida haninge.se.

Naturkatalogen redovisar naturområden i kommunen som har betydelse för biologisk mångfald. För att skapa en fördjupad kunskap om olika naturtyper och naturvärden i kommunen har det genom åren genomförts ett stort antal naturinventeringar. Någon konsekvent bedömning och klassificering av naturvärden har tidigare inte gjorts.

Under 2011 och 2012 har adekvata naturinventeringar sammanställts så att alla kommunens kända områden med höga naturvärden har identifierats. Sammanlagt har 1 067 områden med höga naturvärden, så kallade naturvärdesområden, identifierats, varav 119 är knutna till vatten. Runt varje område har en 30 meter bred buffertzonen angivits.

Områdena har klassificerats utifrån sina naturvärden i en skala från 1=nationella värden till klass 4=lokala värden, se Naturkatalog för Haninge kommun (bilaga 2).

Klass 1	Klass 2	Klass 3	Klass 4
Nationellt värdefull biotop	Regionalt värdefull biotop	Kommunalt värdefull biotop	Lokalt värdefull biotop

Klass 1 omfattar områden som har så stor betydelse för biologisk mångfald i Sverige att de är av nationellt intresse.

Klass 2 innefattar biotoper som är så ovanliga eller hyser en så rik biologisk mångfald att de är viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden i Stockholms län.

Klass 3 omfattar områden som är mycket skyddsvärda i ett kommunalt perspektiv. I klassen återfinns miljöer som hyser en rik biologisk mångfald eller är ovanliga i Haninge kommun.

Områden i kategori 1-3 innefattar biotoper med sådana naturvärden att samhället behöver skydda dem för att uppnå de nationella målen om biologisk mångfald som staten satt upp.

Klass 4 innefattar miljöer som är viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden på lokal nivå. Med lokal menas stadsdel, socken eller annan geografisk enhet som definieras i inventeringen. Den samlade arealen (inte nödvändigtvis varje enskilt område) av klass 4 områdena är viktiga att bevara för att nå de nationella målen om biologisk mångfald.

Identifiering och klassning av naturvärdesområdena bygger i huvudsak på inventering av biotoper (mindre områden med likartad vegetation och djurliv). De identifierade områdena utgör värdefulla kärnor för kommunens biologiska mångfald. Att bevara dessa områden är dock inte tillräckligt för att bevara värden på landskapsnivå. I Naturkatalogen har därför även 319 områden med sammanhängande naturvärden avgränsats. Dessa områden kan vara sådana där naturvärden, utifrån ett landskapsperspektiv, är kända, exempelvis på Häringehalvön. Sammanhängande områden har även avgränsats i fall där flera naturvärdesområden ligger nära varandra. Dessa områden har då knutits samman till ett sammanhängande objekt. I de sammanhängande områdena kan det finnas mellanliggande avsnitt som saknar höga naturvärden men områdena är, i sin helhet, viktiga för att bevara naturvärdena inom de ingående naturvärdesområdena. Naturkatalogen omfattar även några områden med potentiella naturvärden som ännu inte klassats eller avgränsas i detalj.

Inventeringsunderlagen har olika kvalitet vilket redovisas i tre klasser. A= god kvalitet, B= inventering behöver kompletteras, C= låg kvalitet, behöver göras om. Naturvärdesklassificeringar som bygger på inventeringar med låg kvalitet är osäkrare än de som har bättre kvalitet. Ofta är de avgränsningen som är osäker.

Naturvärdesbedömning är inte en fullständigt objektiv metod, utan grundar sig delvis på subjektiva expertbedömningar. Dessa grundar sig dock på mångårig erfarenhet av att bedöma olika typer av naturmiljöer, kunskap om Natura 2000-naturtyper och dess typiska arter, viktiga ekologiska strukturer, signalarter, rödlistade arter med mera.

I tabellen redovisas de underlag som har använts för naturvärdesklassningen, vilken kvalitet underlagen har samt vilka naturvärdesklasser de genererar. Observera att inga landobjekt i inventeringarna automatiskt får klass 1 nationellt värde utan klassning har gjorts utifrån bedömningar av beskrivningar, artinnehåll samt tidigare kunskap om områdena. Klassningen av områden i kommunens egna naturinventeringar har gjorts utifrån beskrivningar och redovisning av artinnehåll.

Inventering	Naturvärdesklass	Kvalitet
Skogsstyrelsen – nyckelbiotoper	Klass 2 eller högre	A
Skogsstyrelsen – naturvärdesobjekt	Klass 3	A
Skogsstyrelsen - biotopskyddsområden skog	Klass 2 eller högre	A
Bevarandeplaner och naturtyper inom Natura 2000	Olika klasser	Olika kvalitet
TUVA artrik betesmark, aktivt bete	Klass 2 eller högre	A
TUVA restaurerbar mark	Klass 3	A
Naturinventeringar, kommunens	Olika klasser	Olika kvalitet
Länsstyrelsens naturkatalog 1996	Olika klasser	Olika kvalitet
Våtmarksinventeringen VMI	Olika klasser	B/C
Ädellövskogsinventeringen	Klass 2 eller högre	A
Skyddsvärda grundområden AB, C och D län 2003:05	Olika klasser	Olika kvalitet
Fredningsområden för fisk	Klass 2 eller 3	Olika kvalitet
Skyddsvärda grundområden, gäddlekplatser inventerade 1987	Klass 2 eller 3	Olika kvalitet
Inventering av vattenväxter i Tyresåns avrinningsområden 2009	Klass 2 eller 3	A
Marin vegetationskartering vid Dalarö och Muskö 2010	Klass 2	B
Trösklade havsvikar i Stockholms län, Rapport 1991:9	Klass 2 eller högre	C
Områdesklassificering kustfåglar	Olika klasser	B
Levande sjöar och vattendrag, särskilt värdefull fisk	Klass 1	A
Levande sjöar och vattendrag, särskilt värdefull natur	Klass 1	A
Levande sjöar och vattendrag, värdefull natur	Klass 1	A

Utöver de ovan nämnda underlagen har en begränsad fältinventering av framför allt tätortsnära naturområden gjorts. Ortofoton har använts för att korrigera avgränsning av områden och till viss del för verifiering av klassning av naturvärden.

För en detaljerad beskrivning av hur naturvärdesbedömningen gjorts hänvisas dokumenten Naturvärdesbedömning av landområden; Metodrapport respektive Naturvärdesbedömning av vattenområden; Metodrapport. Rapporterna finns att ladda ner på kommunens hemsida: haninge.se.

Till varje naturvärdesområde finns ett objektblad med en beskrivning av området, en motiverad värdering, en kvali-

tetsklassning av inventeringen, en redovisning av varifrån uppgifterna kommer samt skötsel mål. Objektbladen finns som klickbara pdf:er från kartan i Solen Web eller kan laddas ner från kommunens hemsida haninge.se.

Under 2014 har en studie som identifierar svaga, samt speciellt viktiga och fungerande, ekologiska landskapssamband gjorts. Studien visar var det finns särskilda ekologiska samband mellan biotoperna och var de, för biologisk mångfald, viktigaste landskapsavsnitten finns. Naturkatalogen avser att kompletteras med utgångspunkt ifrån resultatet av studien av ekologiska landskapssamband.

Foto: Barbro Cadden

Christer Lundin

